

Ольга Яцюк,

вихователь,

Тернопільський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 5

СТРАТЕГІЇ І ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Сучасна система дошкільної та початкової освіти перебуває у процесі глобальних трансформацій, зумовлених змінами в суспільстві, розвитком інформаційних технологій та підвищеними вимогами до якості навчання. Розвиток дошкільної та початкової освіти є важливим чинником формування освіченого, соціально активного та конкурентоспроможного покоління.

Дошкільна та початкова освіта-це перші кроки дитини у широкий світ пізнання. Саме в ці роки формуються базові уявлення про себе, про інших людей і про навколишню реальність. Тому важливо, щоб освітнє середовище було не лише комфортним і захищеним, а й надихаючим, сповненим цікавих відкриттів і можливостей для творчості. Стратегії розвитку цієї ланки освіти мають враховувати чутливість дитячого віку та будуватися на природному бажанні малюка досліджувати й творити.

Одним з головних орієнтирів є розвиток дитини як цілісної особистості. Педагоги все більше уваги приділяють не лише навчанню, а й емоційному благополуччю, навичкам спілкування, умінню працювати в команді та здатності долати труднощі. Адже кожна дитина має право на власну думку, на пошук власного темпу. Коли дорослі бачать у дитині не тільки вихованця, а передусім людину зі своїми потребами, здібностями та мріями, тоді формується справжня особистість-творча, ініціативна, відповідальна. Тому у центрі стратегії стоїть ідея гармонії: знання мають поєднуватися з радістю, гра-з пізнанням, а навчання-із внутрішньою мотивацією дитини.

Також ключовою стратегією є формування ключових компетентностей – це фундамент, на якому будується вся подальша освіта людини. Саме дошкільний період вважається сенситивним для становлення базових психічних функцій, соціальних навичок і особистісних якостей, які забезпечують успішну адаптацію дитини до подальшого навчання й соціального середовища. У межах дошкільної освіти компетентності не лише формуються, а й набувають операційно-діяльнісного характеру, що створює основу для безперервного розвитку впродовж життя.

Важливим аспектом є наступність між дошкільною та початковою ланками, яка забезпечує плавний перехід дитини до систематичного навчання. Це не лише організаційний зв'язок між двома етапами освіти, а комплексний процес, що узгоджує зміст, методи, форми та освітні вимоги. Забезпечення наступності формує у дітей позитивне ставлення до навчання, знижує рівень тривожності, сприяє швидкому формуванню навчальної мотивації. Діти, які проходять цей процес поступово й з підтримкою дорослих, легше адаптуються до нових умов, виявляють вищу пізнавальну активність і стійкість до труднощів. Наступність також сприяє розвитку таких якостей, як організованість, самостійність, відповідальність, уміння взаємодіяти з однолітками та дорослими.

Ефективна реалізація цього принципу можлива лише за умов тісної співпраці педагогів, батьків та адміністрації закладів освіти. Адже наступність-це не просто передача досвіду, а продуманий, чутливий і гнучкий процес підтримки дитини на порозі нового етапу життя.

У розвитку дошкільної та початкової освіти важливу роль відіграють новітні технології. Адже сучасний дошкільний заклад та початкова школа перетворилися на динамічний простір, де поєднуються традиції та інновації, а розвиток дитини забезпечується за допомогою різноманітних технологій, які не тільки підвищують ефективність навчально-виховного процесу, а й роблять його більш цікавим, наочним та доступним. Сучасні технології відкривають нові можливості для навчання. Однією з найпотужніших є проєктна діяльність, яка навчає дітей планувати, досліджувати, презентувати результати та співпрацювати. Проєкти можуть бути дослідницькими, творчими, або соціальними, але їхня головна ціль-у поєднанні знань із реальним досвідом. Також зростає роль емоційно-ціннісних технологій, що сприяють розвитку емоційного інтелекту. Казкотерапія, ігротерапія, арт-терапія та колективні творчі справи допомагають дітям краще розуміти себе, керувати емоціями та будувати здорові стосунки з оточенням.

Важливе місце посідають цифрові технології, але їх використання має бути виваженим. Інтерактивні освітні програми, мультимедійні засоби, аудіоказки, віртуальні лабораторії та онлайн-платформи стимулюють мотивацію, роблять навчання доступним і різноманітним. Водночас педагоги мають тримати баланс між цифровою та традиційною діяльністю, зберігаючи живе спілкування й активну гру як основу розвитку дитини.

Не менш перспективною є STEM- та STREAM-освіта, яка залучає дітей до моделювання, конструювання, експериментів, дослідження природних явищ і творчих рішень. У таких підходах діти не просто виконують завдання, вони аналізують, роблять висновки й навчаються самостійно знаходити відповіді. У дитячому садку це може виглядати як досліди з водою і піском, спостереження за природою, конструювання, прості математичні ігри. Діти навчаються не за готовими зразками, а шляхом відкриття: ставлять запитання, роблять припущення, перевіряють їх у дослідах.

Успішний розвиток дитини в дошкільному та молодшому шкільному віці значною мірою залежить від ефективної взаємодії педагогів і родини. Вихователі закладів дошкільної освіти та вчителі виконують важливу місію-створюють умови для всебічного розвитку дитини, формують її перші соціальні навички, цінності, ставлення до навчання. Проте жодна, навіть більш професійна, педагогічна робота не буде результативною без активної участі й підтримки батьків. Саме тому партнерство між вихователем, учителем і родиною є обов'язковою умовою якісного освітнього процесу. Адже батьки краще за всіх знають її індивідуальні особливості, потреби, задатки. Педагоги, у свою чергу, можуть професійно підтримати розвиток дитини, спрямовувати його, створити умови для набуття соціального досвіду. Об'єднавши свої зусилля, батьки й

педагоги забезпечують цілісну підтримку дитини, узгоджують вимоги, допомагають їй адаптуватися до нових умов.

Результати досліджень засвідчують, що стратегічне та технологічне оновлення дошкільної освіти і початкової школи є необхідною умовою забезпечення якісної, інноваційної та конкурентоспроможної освіти, що відповідає вимогам Нової української школи та глобальних освітніх тенденцій. Таким чином, стратегії та технології сучасної освіти допомагають дитині стати впевненою, творчою і допитливою. Вони формують не просто знання, а життєві навички, що залишаться на все життя. Кожен урок, кожна гра, кожне відкриття – це маленький крок до великого майбутнього. І якщо ми зможемо створити правильні умови для навчання, наше суспільство отримає не лише освічених людей, а й щасливих, гармонійних і творчих особистостей.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2-х кн. Київ: Либідь, 2003.
2. Запорожан О.В., Машовець М.А. Інноваційні технології навчання в початковій школі. Київ: Педагогічна думка, 2020.
3. Кононко О.Л. Особистісно орієнтована модель дошкільної освіти. Київ: Освіта, 2010.
4. Кремень В.Г. (ред.). Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні. Київ: Педагогічна думка, 2017.
5. Лисенко Н.В. Компетентнісний підхід у початковій освіті: теорія і практика. Харків: Ранок, 2019.
6. Монтессорі М. Метод наукової педагогіки, застосований до виховання дітей. Львів: Світ, 2015.
7. Ничкало Н. Г. Освітні інновації: теорія і практика впровадження. Київ: педагогічна думка, 2019.
8. Савченко О.Я. Розвиток початкової освіти: теорія і практика. Київ: Алатон, 2018.
9. Смирнова Є.О. Сучасні педагогічні технології: компетентнісний вимір. Київ: Освіта України, 2021.
10. Фребель Ф. Виховання людини. Київ: Либідь, 2012.